

De Benelux-samenwerking – voorbeeld van het VuursteunCommando

119

Erik VERSTRAELEN

Sinds medio 2016 is majoor stafbrevethouder Erik VERSTRAELEN, ir., werkzaam in het Nederlandse VuursteunCommando, waar hij als verbindingsofficier mee vorm geeft aan de Belgisch-Nederlandse samenwerking op het gebied van vuursteun en luchtverdediging. Deze functie ontstond binnen de Benelux-samenwerking. Voordien bekleedde hij diverse functies in het artilleriewapen en in het materieelbeheer van munitie en landsystemen. Ook in deze hoedanigheid raakte hij vertrouwd met diverse aspecten van multinationale samenwerking in EU- en NAVO-verband.

La coopération internationale est un axe essentiel de la vision stratégique de la Défense belge. Dans le cadre plus spécifique de la coopération belgo-néerlandaise, les exemples de la marine et de la défense aérienne viennent spontanément à l'esprit. Cependant, depuis plusieurs années, les forces terrestres du Benelux ne sont pas en reste. Confrontées à des défis similaires tels que la pénurie en personnel et le besoin d'investir dans de nouveaux systèmes d'armes, les forces terrestres unissent leurs efforts. Cet article illustre cette dynamique positive en se concentrant plus particulièrement sur l'appui-feux, domaine qui unit l'artillerie sol-sol, l'artillerie antiaérienne et l'appui aérien aux opérations terrestres.

De Nederlandse luitenant-generaal Michiel van der Laan, commandant van het Duits-Nederlands Legerkorps, meldde het nog in september 2017 op de Nederlandse nieuwsradio BNR: er zijn twee grote redenen voor internationale samenwerking. Een eerste evidente reden is een beperkt budget, maar een tweede erg relevante motivering is het feit dat elke militaire inzet vandaag in een multinationaal kader plaatsvindt. De bestaande samenwerking tussen Nederland en België kan, bijvoorbeeld op het gebied van vuursteun, resultaten voorleggen. De vuursteun omvat de ondersteuning van de gevechtseenheden met krombaanvuur, nabije steun met vliegtuigen en bestrijding van luchtdreigingen. In dit domein

120

wordt meer gehaald uit het beschikbare budget en zorgt de beschikbare capaciteit voor een groter, duurzamer operationeel rendement. Deze voordelen komen tot stand dankzij een bottom-up dynamiek die gebaseerd is op inspanningen in verschillende domeinen, met interoperabiliteit als hefboom en gezamenlijke operaties als steunpunt of als kern van de samenwerking.

**“KANSEN WORDEN DOOR DE MEESTE MENSEN GEMIST
OMDAT ZE GEKLEED ZIJN IN OVERALLS EN OP WERK
LIJKEN.” – THOMAS EDISON**

Een goed samenwerkingsverband steunt op gezamenlijke inspanningen. Wanneer de Benelux-ministers van Defensie in april 2012 een overeenkomst ondertekenden, werden voor het landdomein verschillende werkgroepen opgericht onder de Benelux Sub-Steering Group Land met een focus op het trainingsdomein, het klassieke samenwerkingsdomein in NAVO-verband. Dit was ook het geval voor de vuursteun. De samenwerking wordt nuttig en sterker gemaakt door opportu-niteiten op te zoeken en een globale win-win voor beide partijen te realiseren. Dit vraagt wederzijds vertrouwen en dus ook de nodige tijd.

In Benelux-verband streeft men, waar mogelijk en gewenst, naar een verdieping van de samenwerking door deze uit te breiden naar andere domeinen dan de training. In NAVO-termen spreekt men hier over de verschillende *lines of development* (ontwikkelingslijnen) van een capaciteit – de DOTMLPFI (*doctrine, organization, training, material, leadership, personnel, facilities, interoperability*). Dit sluit aan bij het streven van de commandant van de Landcomponent naar de uitbouw van nieuwe en de verdieping van bestaande strategische partnerschappen op basis van een unieke aanpak¹.

De beste basis voor een goed rendement van multinationale inspanningen in de verschillende domeinen is het complementaire karakter van de capaciteiten van beide partners of, nog beter, het gebruik van een gemeenschappelijk wapensysteem. Aan de hand daarvan is het bijvoorbeeld eenvoudiger en vanzelfsprekender om met partners meerwaarde te halen uit gemeenschappelijke doctrines, opleidingen en trainingen. Een coherente samenwerking in verschillende *lines of development* – opgenomen in een stappenplan met duidelijke doelstellingen gebaseerd op nationale wensen, competenties, mogelijkheden en gemeenschappelijke belangen – zorgt voor de nodige diepgang en een duidelijke meerwaarde van het werk.

¹ Thys, Marc, De toekomst bouwen: welke capaciteiten voor welke Belgische Defensie?, Belgisch Militair Tijdschrift 14, 2017

Dit maakt de samenwerking dan ook niet alleen omvangrijker, maar ook duurzaam².

121

Diepgang van samenwerking

Het werk en de inspanningen in het kader van een stappenplan worden dagelijks geleid vanuit een coördinatieproces. Dit proces realiseert de nodige flexibiliteit voor de integratie van nieuwe bottom-up opportuniteiten. Het zorgt ook voor een verbinding tussen deze bottom-up benadering en de top-downondersteuning, met de nodige diepgang en verankering in de defensieorganisaties.

“GOEDE VOORBEELDEN IN DIT KADER [VERDIEPEN CAPACITAIRE VERANKERING] ZIJN HET GEZAMENLIJK INRICHTEN VAN OPLEIDINGEN VOOR DE INDIRECTE VUURSTEUN [...] BINNEN DE BENELUX-DEFENSIESAMENWERKING.” – STRATEGISCHE VISIE (29 JUNI 2016)

De laatste jaren heeft de Belgisch-Nederlandse samenwerking bijvoorbeeld op het gebied van vuursteun het nodige vertrouwen opgebouwd en beschikt ze over dit verbindende coördinatieproces dat, op basis van vele verschillende inspanningen, een diepere en duurzame samenwerking nastreeft.

² De Medts, Armand, Creatieve samenwerking in de capacitaire projecten van de marine, Belgisch Militair Tijdschrift 14, 2017

122

Dit coördinatieproces, ondersteund door een verbindingsofficier, voorziet in een frequent overleg tussen de Belgische en Nederlandse operationele chefs van de vuursteun en gaat gepaard met een gestructureerd materieeloverleg, overeenkomstig de nieuwe bijlage over vuursteun die opgenomen is bij het Uitvoeringsakkoord Materieel Logistiek, dat materieelbeheerders en gebruikers van beide partnerlanden rond concrete projecten aan tafel brengt. Op die manier wordt voor de vuursteun hard gewerkt aan een verdieping van de samenwerking door de inspanningen op het vlak van de training en opleiding uit te breiden tot buiten de vuursteunwereld, maar ook door doctrine, conceptontwikkeling en materieelaankopen binationaal te bestuderen en mogelijk te maken.

Deze inspanningen voor de Belgische en Nederlandse vuursteun kaderen zowel in acties met gemeenschappelijk materieel, zoals de 120 mm-mortier en de commando- en vuurleidingssoftware *Advanced Fire Support Information System* (AFSIS), als in complementaire capaciteiten zoals de lichte expeditionaire Belgische houwitsers en de zware Nederlandse pantserhouwitsers. De gemeenschappelijke trainingen worden aangevuld met een gemeenschappelijke opleiding voor de stukscommandant van een mortier 120 mm, waarbij een binationaal handboek als leidraad dient. Andere opleidingen in Nederland vullen de samenwerking op het gebied van de opleiding verder aan, zoals de multinationale cursus *Fire Support Officer* en de deelnames aan opleidingen tot voorwaartse waarnemer, met aandacht voor het in Nederland uitgebreid belichte tactische luik.

Belgische oefening Barbara in 't Harde

© BE Defence / Ritchie Sedygn

Daarnaast zijn, op doctrinair vlak, vlotte en transparante informatie-uitwisselingen vanuit het VuursteunCommando een dagelijkse realiteit. De mogelijkheid van een binationaal gebruikersoverleg en het bijwonen

van symposia en NAVO-werkgroepen wordt ook samen bekeken! De planning van de redactie van doctrine en handboeken vraagt nog grote inspanningen door de vele nationale discussies in dit domein. Op het gebied van *targeting* en vuurleiding worden deze discussies echter gebundeld om gemeenschappelijke referentiedocumenten te maken. Voor de vuurleiding wordt een gelijkaardige benadering gepland.

Op het gebied van het materieel kijkt men nu regelmatig na, zowel voor wapensystemen als voor munitie, of gemeenschappelijke aankopen wenselijk en opportuun zijn. In de toekomst is binationale 120 mm-mortiermunitie waarschijnlijk niet uitgesloten en kan de munitieconfiguratie gelijkgetrokken worden door te streven naar het gebruik van dezelfde buizen. De aankoop van precisiemunitie voor de 120 mm-mortier in de toekomst is eveneens een mogelijkheid. Ook het Defensie Grondgebonden Luchtverdedigingscommando (DGLC) en de Belgische vuursteun wisselen uitgebreid informatie uit over detectiemiddelen op het gebied van *counter-rocket, artillery and mortar* (C-RAM) (interceptie van raket-, artillerie- en mortiervuur). Het raamwerk om de verwervingscapaciteiten efficiënter in te zetten is dus in ieder geval gebruiksklaar! Materieelprojecten voor de vuursteun kunnen waar gewenst nu samen aangestuurd worden, rekening houdend met de verwervingscapaciteit van beide partners.

© BE Defence / Ritchie Sedgeyn

Luchtverdedigingsoefening in België tegen de nieuwe dreiging van drones

124

Er wordt dus met succes hard gewerkt aan de uitbreiding van de lijst van samenwerkingsdomeinen en gemeenschappelijke projecten. De voordelen van de samenwerking worden zo diverser en beter zichtbaar in Defensie. De volgende stap is de gemeenschappelijke organisatie van deze projecten nog te versterken.

“MIJN EERSTE EN BLIJVENDE PRIORITEIT IS ERVOOR TE ZORGEN DAT DE NAVO WAAKZAAM BLIJFT EN BEREID IS OM DE TOEKOMSTIGE UITDAGINGEN EN DREIGINGEN AAN TE GAAN MET ALERTE, CAPABELE EN INTEROPERABELE STRIJKKRACHTEN.” – GENERAAL PHILIP M. BREEDLOVE, VOORMALIG OPPERBEVELHEBBER VAN DE NAVO

Deze vele inspanningen in het kader van een stappenplan passen in de eerder beschreven dynamiek waar ze gevaloriseerd worden met behulp van interoperabiliteit als hefboom.

Interoperabiliteit is gekoppeld aan op elkaar afgestemde werkmethodes of procedures. Die maken deel uit van een goede afstemming en interactie met elkaar. De verdieping van de samenwerking op het gebied van het materieel zorgt voor interoperabiliteit met een maximaal efficiënt operationeel rendement door het gebruik van compatibel of identiek materieel. Een sterke interoperabiliteit kan nog meer voordelen opleveren in geval van samenwerking wanneer het gemeenschappelijke draagvlak voor doctrine en opleidingen groter wordt.

De inspanningen voor de vuursteun binnen het actieve binationale materieeloverleg zijn dan ook een treffend voorbeeld van zo'n hefboom. Het Uitvoeringsakkoord Materieel Logistiek biedt dus niet enkel efficiëntievoordelen, maar reikt ook de mogelijkheid aan om de interoperabiliteit nog verder te maximaliseren. De samenwerking is na enkele jaren op het punt gekomen om de bestaande dynamiek en opportuniteiten verder uit te baten. Op die manier kan de gepaste en interoperabele vuursteun geleverd worden aan de Nederlandse en Belgische manoeuvreenheden.

“THE PROOF OF THE PUDDING IS IN THE EATING” – ENGELS SPREEKWOORD

Interoperabiliteit versterkt het vermogen van de verschillende activiteiten binnen een samenwerkingsverband. Uiteindelijk zijn het echter gezamenlijke operaties en de voorbereidingen hierop die het steunpunt of de kern van een samenwerkingsverband vormen. Elke militaire inzet vandaag vindt plaats in een multinationaal kader. Wanneer alle activiteiten van een partnerschap leiden naar een gezamenlijke opwerking voor

inzet, wordt de enorme meerwaarde van het harde werk bij alle partners zichtbaar. Bovendien worden de nodige *lessons identified* (geïdentificeerde lessen) en *lessons learned* (geleerde lessen) voor verbeteringen zichtbaar door een regelmatige voorbereiding voor een operatie. Ten slotte biedt een multinationale operatie de mogelijkheid om, zowel binnen als buiten de organisatie, de nodige partijen van de meerwaarde van de samenwerking te overtuigen indien nodig.

De huidige doelstellingen en projecten voor de vuursteun zijn ook geënt op operaties. Na de Belgisch-Nederlandse bijdrage aan het multinationale artilleriebataljon van NATO Response Force 2015 (NRF 15) en de certificatie van een binationale batterij met 120 mm-mortieren voor de *European Union Battle Group 2018* (EUBG 18), leveren zowel België als Nederland elk een batterij van een multinationaal artilleriebataljon voor de NATO *Very High Readiness Joint Task Force 2019* (VJTF 19).

In het kader van de EUBG 18 komt interoperabiliteit op een erg laag niveau tot stand, met als doel dat pelotons en waarnemers op een enkel datanetwerk opereren. Er zijn technische uitdagingen, maar deze krijgen een binationale aanpak. Op lange termijn is het niet per se de bedoeling binationale batterijen na te streven, maar het werk toont aan dat zowel Belgische als Nederlandse pelotons een manoeuvre-eenheid van beide landen kunnen ondersteunen en gebruikmaken van een datanetwerk.

Binnen de voorbereidingen van het multinationaal artilleriebataljon van de VJTF 19 worden reuzensprongen gemaakt met de interface *Artillery Systems Cooperation Activities* (ASCA). Dankzij dit systeem kan men de verschillende digitale vuurleidingsnetwerken van de deelnemende landen aan elkaar koppelen. Het gebruik ten voordele van een (stand-by) operatie geeft een boost aan de multinationale aanpak van het project en zorgt voor de toepassing van ASCA in een mobiel scenario. In het kader van dezelfde opdracht krijgen ook de aspecten *deep fires* en *targeting* de nodige aandacht. Het vuren in diepte schept gunstige voorwaarden voor de nabije operatie. Het *targeting*-proces stuurt het gebruik van de beschikbare middelen aan om met de juiste prioritering de gewenste effecten te behalen in een complexe omgeving.

De gezamenlijke operaties tonen dus aan dat een efficiëntere en flexibele planning van vuursteun mogelijk is. Indien de vraag zich stelt, zou de Belgische en Nederlandse vuursteun dus flexibel inzetbaar kunnen zijn. Hiermee biedt de samenwerking de mogelijkheden voor een verbeterde duurzaamheid van operationeel engagement, waarvoor de gedeelde inzet van F-16's in Irak een voorbeeld is. Er wordt dan ook gestreefd naar een verdere binationale operationele inzet, ook na 2019.

**“STRATEGIE IS EEN PATROON IN EEN STROOM VAN
BESLISSINGEN.” – HENRY MINTZBERG**

Het voorbeeld van het Belgisch-Nederlandse strategische partnerschap op het gebied van vuursteun bewijst de realisatie van concrete resultaten, aantoonbare efficiëntie en flexibiliteit. Onze samenwerking biedt vandaag dus mooie kansen voor beide partijen en maakt onze organisaties klaar om bestendig te zijn voor de keuzes in de toekomst.

Voor de verdere versterking van onze toekomst dienen we niet enkel gebruik te maken van opportuniteiten. We zijn ook in staat om, waar gewenst, nog kansen te creëren. Met het oog op de toekomstige doelstellingen van de samenwerkingsverbanden mogen we dit niet verwaarlozen en kunnen zelfs verhoogde budgetten ook in de toekomst nog efficiënter besteed worden om de gekende gemeenschappelijke uitdagingen aan te gaan.

TREFWOORDEN: Benelux, Vuursteun